

Státní závěrečná zkouška: Dějiny umění

Studijní plán: maior

Část SZZ: Dějiny výtvarného umění

Tematické okruhy:

Starověké a raně křesťanské umění

Evropské a české umění středověku (1000–1500)

Evropské a české umění renesance a baroka

Umění 19. a 20. století

Část SZZ: Historiografie a metodologie

Tematické okruhy:

Historiografie dějin umění

Metodologie 20. století

Otázky k jednotlivým tematickým okruhům:

Část SZZ: Dějiny výtvarného umění

Starověké a raně křesťanské umění

1. Kykladské a minojské umění
2. Mykénské umění – charakter a periodizace, vztah k řeckému umění
3. Řecko: počátky řeckého umění
4. Řecko: Archaické sochařství a architektura
5. Řecko: Architektura a sochařství klasického období
6. Řecko: Helénismus
7. Techniky a vývoj malířství (6. st. př. Kr – 1. st. po Kr)
8. Umění Etrusků a počátky Říma
9. Raný Řím a umění římské republiky (8.-1. st. př. Kr.)
10. Umění za Augusta
11. Umění císařského Říma I. (1. st. po Kr., Augustus až Flaviovci)
12. Umění císařského Říma II. (2. st. po Kr., Od Trajána po Antonínovce)
13. Umění císařského Říma III. (3. st. -4. st. po Kr. od Severovců – po Theodosia)

14. Raně křesťanské umění (3.-6. Po Kr.), projevy a okruhy

15. Typy a vývoj raně křesťanských staveb

Evropské a české umění středověku (1000–1500)

1. Objednavatelé a recipienti středověkých uměleckých děl. Funkce uměleckého díla ve středověku.
2. Plánování, materiál a postupy na středověkém katedrálním staveništi. Vzdělání a kariéry stavitelů.
3. Technologie a materiály ve středověkém sochařství a malířství
4. Katedrála sv. Víta na Pražském hradě – nástin stavební historie, klíčové stavitelské osobnosti a jejich přístupy, některá specifika vnější i vnitřní výzdoby (kaple sv. Václava, jižní portál...)
5. Malířství 14. století v českých zemích – mistr Vyšebrodského oltáře, mistr Třeboňského oltáře
6. Sochařské dílo Petra Parléře – hlavní díla, jejich datace a význam pro podobu umění 2. poloviny 14. století i krásného slohu
7. Malířské dílo Mistra Theodorika – hlavní díla, jejich datace a význam pro podobu umění 2. poloviny 14. století i krásného slohu.
8. Sochařství tzv. krásného slohu – hlavní ikonografické typy, výtvarné rysy slohu, centra sochařství krásného slohu ve střední Evropě, používané materiály
9. Malířství tzv. krásného slohu v českých zemích – periodizace, charakteristika a proměna slohu do poloviny 15. století, některé významné památky (Třeboňský oltář, Roudnická madona, Svatovítská madona, památky knižní malby atd.)
10. Jan van Eyck a tzv. raný nizozemský realismus v malířství.
11. Pozdně gotická architektura ve střední Evropě – hlavní centra a osobnosti (Hans von Burghausen, mistři vídeňské hutě, Benedikt Ried a Anton Pilgram).
12. Sochařství závěru 15. století v Záalpi – klíčová díla, jejich autoři a technologická i stylová charakteristika (Veit Stoß, Mistr Kefermarktského oltáře, Tilman Riemenschneider aj.).
13. Osobnost Albrechta Dürera a jeho vliv na umění doby kolem roku 1500 – předpoklady, klíčová výtvarná díla (grafika, kresba, malba) a teoretické spisy
14. Pozdně gotická sakrální architektura na bývalém rožmberském panství – hlavní památky, periodizace vývoje a stavitelé.
15. Sochařství a malířství kolem a po roce 1500 ve střední Evropě (Mistr Litoměřického oltáře, fenomén tzv. Podunajské školy, mistr IP, sochařství jižních a jihozápadních Čech).

Evropské a české umění renesance a baroka

1. Raná renesance v Itálii: Lorenzo Ghiberti versus Brunelleschi, Donatello, Verrocchio, Pollaiuolo, Brunelleschi, Alberti, Masaccio, Botticelli, Perugino, Mantegna, G. Bellini
2. Vrcholná renesance v Itálii: Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raphael, Giorgione, Titian

3. Pozdní renesance v Itálii: Rosso Fiorentino, Jacopo da Pontormo, Parmigianino, Correggio, Veronese, Tintoretto, Giovanni da Bologna, Andrea Palladio, Giacomo della Porta
4. Německé malířství a grafika po Albrechtu Dürerovi: L. Cranach st, Albrecht Altdorfer, Hans Baldung Grien, Hans Holbein ml. a Pieter Brueghel st.
5. Barokní umění v Itálii: Caravaggio, Artemisia Gentileschi, A. Carracci, Pietro Cortona, Andrea Pozzo, Gianlorenzo Bernini, Francesco Borromini, Gaurino Gaurini
6. Malířství 17. století ve Španělsku: El Greco, Diego Velazquez, Juan Sanchez Cotan, Francisco Zurbaran, Bartolome Esteban Murillo
7. Malířství 17. století ve Flandrech a Nizozemí: Peter Paul Rubens, Anthony van Dyck, Frans Hals, Rembrandt, Jan van Goyen, Jacob Ruisdael, malíři zátiší, Jan Vermeer
8. Obrazy jako nástroje reprezentace české aristokracie a měšťanstva v 16. století
9. Výtvarné umění mezi konfesemi: katolíci, utrakvisté, luteráni a Jednota bratrská
10. Pražský hrad v 16. století, letohrádek královny Anny a letohrádek Hvězda (stavebníci, architekti a výzdoba)
11. Umění na dvoře Rudolfa II. (malířství, sochařství osobnosti a témata)
12. Umění na dvoře Rudolfa II. (umělecké řemeslo, sbírky a jejich koncepce)
13. Architektura 17. a 18. století v Čechách – stavebníci, významné realizace
14. Sochařství 17. a 18. století v Čechách – sochaři, významná díla
15. Malířství 17. a 18. století v Čechách – malíři, významná díla

Umění 19. a 20. století

1. Neoklasicismus: Jacques-Louis David, Antonio Canova, neopalladianismus, Karl Friedrich Schinkel, F. Goya
2. Romantismus: C. D. Friedrich, T. Gericault, E. Delacroix, J.M.W. Turner
3. Naturalismus a realismus: Barbizonská škola, Gustave Courbet a Édouard Manet
4. Impresionismus (C. Monet, P. A. Renoir, E. Degas) a neoimpresionismus (P. Cezanne, V. van Gogh, P. Gauguin, G. Seurat)
5. [Spor o každodennost:] Světové výstavy (G. Eiffel) a secese (centra a jejich hlavní postavy)
6. Výtvarné směry v Evropě před první světovou válkou (fauvismus, expresionismus, futurismus, kubismus, počátky abstrakce)
7. Obnova a rozvoj měst v 19. stol.: architektura a urbanismus (Paříž, Vídeň, Barcelona, Chicago)
8. Vybrané postavy sochařství: August Rodin, Constantin Brancusi, Alberto Giacometti, Louise Bourgeois
9. Hlavní postavy architektury 1. pol. 20. stol. v Evropě (J. Kotěra, A. Loos, A. Perret, Le Corbusier, L. Mies van der Rohe, A. Aalto)

10. Umění a průmysl: ruská avantgarda (konstruktivismus) a Bauhaus
11. Marcel Duchamp, dada a surrealismus (H. Arp, J. Miró, M. Ersnt, S. Dalí, R. Magritte, Skupina surrealistů v ČSR)
12. Nacistické umění a socialistický realismus
13. Americký abstraktní expresionismus a minimalismus
14. Akční umění (Fluxus, Ch. Burden, J. Beuys) a land art (R. Smithson, M. Heizer, R. Long)
15. Pop art a Andy Warhol, Nová citlivost

Část SZZ: Historiografie a metodologie

Historiografie dějin umění

1. Psaní o umění a jeho pojem v antice a ve středověku – rétorika; receptáře ad. (Quintiliánus, Cicero, Vitruvius, Pausániás, Plinius; Suger, Cennini)
2. Giorgio Vasari - koncepce jeho Životů; jeho následovníci v Zaalpí
3. Dogmatické traktáty o architektuře 16. - 18. století – jejich autoři a jejich vliv (Serlio, Vignola, Palladio, Guarini, Briseux, Blondel)
4. Johann Joachim Winckelmann – klíčové pojmy a teze jeho díla
5. Carl Friedrich von Rumohr – jeho hlavní dílo a koncepce dějin umění
6. Berlínská škola dějin umění – osobnosti a přínos rozvoji oboru
7. Jacob Burckhardt a Gottfried Semper – jejich dílo a přínos oboru dějin umění
8. Umělecká kritika – významné osobnosti 20. století a jejich vliv na dějiny moderního umění
9. Vídeňská škola dějin umění – klíčové osobnosti, jejich specializace a odkaz
10. Dějiny umění v Čechách a na Moravě – počátky, rozvoj a významné osobnosti 18. až 20. století

Metodologie 20. století

1. Psychologické směry v dějinách umění
2. Strukturalismus, poststrukturalismus, dekonstrukce
3. Ikonologie
4. Ernst Hans Gombrich
5. Sociologické přístupy v dějinách umění
6. Sémiotika a dějiny umění
7. Alternativní kontextuální rámce: marxismus, feminismus, postkolonialismus
8. Nové formální přístupy a věda o obrazech

9. Vizualní kultura a kulturní přístupy

10. Kritické pojmy dějin umění, pojmy postmoderní kultury